

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam ephemeriden, cui titulus „Fejérmegyei Napló“ a vobis institutum ad catholicarum partium proposita promovenda, id equidem probamus libenter (Az általalatok katolikusok törekvéseinek előmozdítására „Fejérmegyei Napló“ czim alatt létesített új lapot mi örömmel helyeseljük.) XIII. Leó pápa Zichy Nándor grófhoz, 1895. márczius 6-án.

Előfizetési árak:
Egész évre 12 kor., félévre 6 kor., negyedévre 3 kor.
Egyes szám ára 10 fill.

Felelős szerkesztő:
BILKEI FERENC.

Megjelenik minden kedden, csütörtökön és szombaton este.
Szerkesztőség és kiadó-hivatal: **Szent-István-tér 1.**
Egyes számok kaphatók: a Dobánytűzsdékben.

Kossuth Ferenc pártja és a trónörökös.

A loyaltás, az uralkodó iránt való lovagias hódolat és ragaszkodás mindenha erénye volt a magyarnak. Kilenc évszázad nehéz küzdelmei, véres, kemény csatái a király mellett mindig sánctól állva látták a magyart, még akkor is ott látták, ha azok a sánctól az elesettek holttesteiből emelkedtek magasra. A „*vitam et sanguinem*“ „*életünket és vérünket!*“ szíveket átjáró harci riadója lovaggyá ütötte nemzetünket a nemzetek sorában és kiállította számára a vérrel megpecsételt nemesi diplomát a népek történetében.

A mit nemzetünk a királynak megtett, azt előlegezni szokta annak is, a ki trónban örökösre leend.

De mintha a puszták sivó szíve sorvasztaná le nemzetünk szívéből a legünnemesebb érényvirágait. Mintha megrokkadtunk volna, mintha csenevészedeni kezdene régi nemességünk egy idő óta Mintha a sátán keze konkolyt hintene az acélos buzavetésbe, itt is, ott is gyom hatalmasodik el. Keserű meglepetésbe ütköztünk most legközelebb is.

Kossuth Ferenc pártjának van egy új lapja: „*Független Magyarország*“ a neve. Abban ilyen kitételeket olvastunk a magyar korona leendő örököséről, Ferenc Ferdinánd főhercegről.

Nem bánjuk, hogy milyen érzelmekkel visszeltek irántunk leendő királyunk. Tehát először is: nem felejtette még el nemzetünknek, de különösen a függetlenségi pártnak nemes magatartását, a melylyel hazasságát fogadta s mindenképpen meg akarta védelmezni a jogfosztástól, nem törődve azzal, hogy cseh aszszonyt fog királynéjaként tisztelni. Az igazság, a méltanyosság, a szív törvénye s minden jog így kívánja ezt — a függetlenségi párt tehát ezért tette. Jól tette, nem bánta meg, mert a magyar ember igazságot szeret gyakorolni a *csekdjével is*, hát még leendő uralkodójával?

A trónörökös megházasodott.

Azt mondják, hogy a szíve szerint házasodott meg s feleségül vett egy cseh grófi leányt. Áldás legyen minden szerelmi házaságon — gondolja a magyar ember, de kétszeres áldás legyen a trón várományosának szent frigyén. Nekünk aztán minygy, ha a trónörökös akármelyik uralkodó családból házasodik is, vagy ha *Békésy János öreg kocsinuk leányát veszi is feleségül. Ez az ő dolga.*

A trónörökös azonban, házasága óta nem volt Magyarországon, nem érintkezett magyar emberrel, hanem igenis, elvállalta a védnökséget olyan osztrák egyesületeknek,

melynek ülésein mérget főznek a kuruc magyar politika számára, a hol szenvedélyes agitáció folyik a szabadelvű eszmék ellen állandóan. De a trónörökös tovább is ment. Mikor az orosz cárhoz utazott, tüntetőleg nem vitt magával magyar kíséret, csakhogy alaposan megbosszanthassa nemzetünket. Még kétszer kell a fenséges urnak ilyen kirándulást tennie s *akkor biztonságára érdekében mi is ajánlhatunk neki, hogy több ne legyen a lábát Magyarországra s még vadászgatni se jöjjön el Máramarosba.* A trónörökös környezetében nincs egy magyar ember se, a trónörökös soha nem beszél magyarul és már számtalanszor kimutatta, hogy éppenséggel nem szívelheti a magyarokat.

Hát alázatosan jelentjük, hogy *mi se akarjuk magunkat megkedvelteni vele, mert a magyar nép gerince még erős és nem hajlik meg senki emberfia előtt se, még egy osztrák főherceg előtt se.* Csodálatos nép ez a mi magyar népünk. Csak egy jó szó kell neki és azonnal felolvad. Arany a szíve, nemes a gondolkodása, könnyen megbocsát, hamar elfeled s még a szemét is beköti, csakhogy ne lánson mindent. Ha közeledik hozzánk a trónörökös, senki nem állja el az útját. *De a magyar nép nem közeldik többé a trónörököshöz — anyyi bizonyos.* Mikor arról van szó, hogy az előszobában kell várakoznunk meghallgatásért, bebocsátásért, akkor mindannyian Ocskay Lászlók vagyunk. Lovagiaságunkban senki sem kételkedhetik, de tudunk mi büszkéik is lenni, sőt tudunk gögőcsk is

A FEJÉRMEGYEI NAPLÓ TÁRCÁJA.

Emlékkönyvbe.

*Én, ki boldogságra
Tán sohase vágytam
— Édes jó Istenem
Nem is tudom hogy van —
Mégis rátaláltam.*

*Nem a gazdagságban,
Dárius kincseiben,
Ölelésre termett
Szöke szép leányka
Ábrándos szemében.*

*Nem is tudom hogy van,
De tudom, hogy úgy van,
Legalább úgy érzem,
Annak a kis lánynak
A mosolygásában
Van az üdvösségem.*

*Azt se tudom, hogy van,
De tudom, hogy úgy lesz,
Úgy kell annak lenni,
Annak a két szemnek,
Bodros szöke hajnak
Enyémnek kell lenni.*

(1895)

Isinger József.

Utí élmények.

A milánói halottégetőben.

Bemutatták és a legnagyobb előzékenységgel magyaráztak el mindent (jó baksis reménye fejében.) Először is a kemencét néztük meg. Olyanforma hosszukás lyuk, hogy egy nagy koporsó befér. Jobbról-balról négy-öt felül egész hosszában nyílások vannak, azon ömlik befelé a láng, a melyet szénből és olajból fejlesztenek. A halottat kiveszik a koporsóból, ráteszik egy hosszú vaslapra, a melyet aztán síneken betolnak a kemencébe. Az ajtót rácsukják, neki eresztik a lángot s azok akárcsak Belzebub alvilági konyhájában minden oldalról rárohannak s tőlük teltető gyorsasággal emészik fel azt, a kit sokan annyian tudtak szeretni. Az új módszer szerint 50 perc elég, a régi szerint 3 óra kellett, míg a halott teteme porrá égett. Mikor az elégetés megtörtént, a hamut összekotorják és egy cserépiskátulyába helyezik, ólommal lepecsételik és annak rendje és módja szerint elraktározzák.

Őszintén szólva, nem voltam meghiátva tálán felebarátainknak ezen furcsa kegyeletétől. Ha eddig nem tudtam rokonszenvezni a halottégetőkkel, most miután láttam azt a hideg kegyetlenkedést, még inkább borzad a lelkem eljárásuktól.

Egy csöndes temető csendes, árnyas helyén porladni el. Összegyűlni az édes anyaföld porával s várni a pillanatot, mikor az Úr szava új életre fog hívni bennünket — ó én ezt sokkal ideálisabbnak, emberhez illobbnek, humánusabbnak találom. Egyébiránt maguk az olaszok sem lelkesednek valami tulságosan a halottégetésért. Belzebub barátja (bocsánat ezért a

hasonlatért is, de valahányszor rá gondolok, hogy miként sűrű-forog a halottégető szolga a holttest körül, mint piszkálja a tüzet, hogy jobban lobogjon, mindig azok a képek jutnak az eszembe, melyeket a középkor festői Belzebub birodalmáról pingáltak) maga mondta el nekem, hogy havonkint legfeljebb 20-25 veti alá magát a pecsenyészítés gyönyörűségének, pedig az olasz kormány a szegényeket ingyen sütteti meg.

Kíváncsi lettem a többi helyiségre is, kérttem, hogy mutogassák meg az egészet. Készséggel vállalkozott az atyafi. Fölhívott egy nagy vasajtót, előrebocsátott s aztán úgy bevágta mögöttünk, csakúgy rengett-kongott az egész épület. Mi türes, mi tagadás a dologban, kissé meg voltam lepve és meghiátva tekintetem körül. Idegen országban, vadidegen nép között, a halottégetőben bevágják az ember mögött az ajtót. Egy kissé kellemetlen érzetek kezdettek bennem fészkalódni. Mi lesz most? Tálán ez a tálán kinézte, hogy mely testrészeimből lehetne jó falatot hasítani s most részletelni akar abban a gyönyörűségben, hogy elevenen megsűt. Ránéztem, magamat végig néztem: egy tálán, meg egy magyar. Majd meglátjuk, hogy ki a legény a csárdában? Hogy ingyen nem szel belőlem rostélyost: az szent egy igaz! Az atyafi végignézett rajtam, én meg vártam a várandókat. Aztán szeliden odavezetett egy ládához, mutatott egy pár eresztesdős embercsontokat, odahozta a velem. „*gkönyvet, a melyből én nem kértem, megmutatta azt a helyiséget, a hol a gyászoló rokonság szokta megvárni az égetés végét és . . . tartotta a markát. Belenyomtam egy 10 centesimit. Godoltam magamban: elég lesz ez neked felebarátom, többet úgy sem ér az egész história. Mély hajlongások között meg is köszöntem.*

Mai lapunk 4 oldal.

lenni. Ha végig lapozzuk históriánkat, úgy szólván minden lapjáról leolvashatjuk, hogy a Habsburg-dinasztiának nem érdemes bizalmat előlegezni stb. stb.

Magyarországban — azt hisszük — még nem beszéltek így a magyar korona örököséről, legfeljebb a megszerencsétlenebb elkésérés idején. Vajjon adott-e Ferenc Ferdinánd főherceg okot és jogot arra, hogy ily minden tisztességes formából kivetkőzött korcsmai, borközi hangon beszéljenek róla? Mi azt hisszük, hogy a magyar trónörökös egyénisége van annyira előkelő, hogy az ő belsőbb életéről, viselkedéséről, véleményeiről a nagy nyilvánosság elé is juthasson valami. Nem lakik a legsötétebb Ázsiában, hogy hír ne halassék a környezetéből, hiszen ép az előkelőknek szokott meglenni az a szerencsésük, vagy szerencsétlenségük, hogy nyilvános és magán életükről, ugyszólván minden lépésükről hírt adnak a nagy világnak. Tehát a F. M. is tudhatná ezen az alapon, hogy a trónörökösöt hirdetőt vádak nem az igazságon alapulnak. A ki ismeri a viszonyokat, tudja, hogy a trónörökös teljes komolysággal készül arra a nagy feladatra, a mely két ország kormányzásának nehéz feladatát rója majdán vállaira.

A magyarországi viszonyokat oly szorgalmasan tanulmányozza, mint a magyar történelmet, magyar környezetével pedig beszél úgy magyarul, hogy a F. M. kétballábú írói még mindig megemeltetik előtte a kalapjukat. Hogy nyilvánosan nem szerepel sem Ausztriában, sem Magyarországon, megint csak az ő helyzetének kifogása. Elvállalta a Schulverein elnökségét, a mely a vallásos nevelés (és nem magyarfalás) körül keresi sikereit.

Hanem tudjuk, mi fáj azoknak az atyafiaknak!

— Na — gondoltam — ezt sem igen szoktatták hozzá a búsas borraivalóhoz. Bucsuztunk és odébb álltam.

Gyönyörű szobrokban bővelkedik Milano: Viktor Emanuel szobra a dóm előtt, Garibaldié, Cavour-é, egyik művészibb a másiknál. De valamennyire állítottak egy-két alakot, a mely a fogait csikorgatja Roma felé. Az új Olaszország feneketlen gyűlölete a pápa iránt lépten-nyomon kitetszik. Keresve-keresik az alkalmat, a hol csiphetnek rughatnak egyet a katolicizmuson. Pedig mindent, mindent neki köszönhetnek, maguknak csak az anarkistákat, a kiket bőven líferálnak Európa és Amerika országaiba.

Megnéztük Milano parkjait, gyönyörködtünk buján növő szép fáikban, szökőkútjaikban, szoborokban, melyekkel bőven ellátták minden területet. A *giardino publico*-ban legalább öt gyönyörű szoborra emlékszem. A gyepe azonban nem szép, sőt határozottan csunya. Egyébiránt remniszcenciákat keltett bennem. Arra a „Cyep“-re gondoltam, a melyet egyik helybeli lapírtásunk énekel meg, midőn a mi ligeteinket úgy képzelte, hogy a császár bácsi ne ólálkoltják erre is arra is farkosbottal, hanem engedje hancurozni, hemperegni, lovazni, jobban mondva: szamaragolni, cigánykerekezni azokat az ifurakat és dámacskákat, a kik, ha erdemeket szeretnek valaha, legfeljebb a zsebkendő-ipar fölvirágoztatása tőrcin emelkednek szédítő magasságra.

No! ha tanulmányokat akar csinálni, menjen el Milano-ba s csináltasson fotografákat az ideális piszokról, a mit egy jobb sorsra érdemes gyepon előállítanak.

Epilogus.

Most már nem részletezek semmit. Az olvasók életéről, jó vagy rossz tulajdonságairól, a

Az, hogy a trónörökös eddig katolikusnak merete magát mutatni. Az, hogy — dacára a jerichói lármának — nem esküszik a liberalizmus egyedül szent és üdvözítő voltára. Fáj nekik, hogy midőn a politikában is szerepet bíztak rá, Zichy János grófot, — nem a néppárt vezérét, hanem régebbi ismerősét — kérte kíséretül, a miben a miniszterelnök is, a csatlósai is a liberalizmus terjesztését látták és inkább lemondottak a magyar nemzet jogszerint megillető képviselőiről, mint hogy egy nem az ő szájuk ize szerint való főurat lássanak a leendő király személye körül.

Ez és csak egyedül ez fáj azoknak az uraknak. Ezért akarják ledöntögetni gágogásukkal a Capitolium falait, ezért beszélnek korcsuába illő hangon arról a férfuról, a ki nek egykor hűség-esküt kell letennünk. Nekik minden jó, csak katolikus ne legyen. Bánfyt élmi hagyták, Széllt cirógatják, mert liberális, kibékülnek minden elvvel, csak a keresztnek fordítson háttal.

Szükségesnek tartottuk megemlíteni ezeket, hogy tisztán láthassunk, hogy senki ne dobja a sutba leendő királyra iránt tartó köteleles tiszteletét azért, mert egyes megvadult lelkeket a keresztény Magyarországtól minél távolabb való rugaszkodásban látják kimerítve a hazafiságot, a király iránti hűséget és tiszteletet.

Az a kilencszáz esztendő hűség és tisztelet a kereszt iránt megköveteli tőlünk, hogy egy fejvesztett lármázó csoport kedvéért ne engedjünk őket veretni királyunk iránt való szeretetünk és ragaszkodásunk ösvényébe.

kellemes és kellemetlen benyomásokról nem szólnok többé.

Képtárat, múzeumot meg nem néztünk volna egy fél világért, sőt ha valaki a nevét is emlegette, olyanformát éreztem és gondoltam magamban: könnivaló! volnának csak most a mi utcáinkban, majd megintandálak, hogy hogyan kell múzeumot nézni! Hiába, a mi sok, az sok!

És most sietek befejezni. Érzem, hogy drága türelmüknek hurjait ugvis tulságosan kifeszítettem.

25-én, pénteken reggel vonatra ültünk. Három óra alatt keresztülrobogtunk a Pó völgyén egész Veronáig. Onnan I. osztályu *express-luxusvonaton* rúngattunk magunkat egészen Alaig, az osztrák határig. Onnan egész Szekesfejevárig az osztrák és magyar kalauzok becétek bennünket. A vidék nem érdekelt, ámbar Tirol, Steyermark és Karinthia gyönyörűségei hegyei közt kanyargott velünk a gyorsvonat. Egy derék és feledhetetlen cisztercita ismerősünkkel akadtunk össze, a ki Pécsét a Kath. Kör. vesztá-tízét táplálgatja s a mellett skriblerkedik (ingyen és bérmentve) az újságokban, mint jó magam. Akadt témánk annyi, hogy még a függönyöket is berángattuk, hogy az érdekes témák fejtegetésében semmi ne zavarjon bennünket.

Szombat reggel a Balaton partján szálltunk le. 24 órai port, füstöt, izadást rábízunk a magyar tenger ringó habjaira, a mely oly lágy kedveskedéssel ölegetett bennünket, mintha mindig azt suttogta volna a füleinkbe: Isten hozott benneteket jó fiuk arról a nagy, messze földről, örvendek és tartom: szerencsémnek, hogy fogadhatlak benneteket. Mőghiszem azt, hogy fene nagy urak voltatok ott künn, de ugy-e mégis csak jobb itt minálunk?

— Mondok — csakugyan igazad van öreg.

A hasa-utcai rablógyilkosság.

A Bernáth Júlia-féle rablógyilkossági bűnyűben a vizsgáló hatóság még mindig az anyaggyűjtés nagy munkáját végzi. Az előzetes letartóztatás megerősítésére vonatkozó vádtañáci határozat ellen Krausz F. Vilmos felfolyamodást jelentett be, Nagy Ignác ügyvéd azonban ezt visszavonta. Most az összes ügyiratok Ujházy Sándor kir. h. főügyésznel vannak, a ki a vizsgáló fogság elrendelését illetőleg tesz most indítványt. Azt hisszük, a vizsgáló fogság elrendelése már nagyon rövid idő kérdése.

Krausz F. Vilmost tegnap d. u. 3 órakor a vizsgálóbíró jelenlétében meglátogatták hozzátartozói. A látogatás csak néhány percig tartott s érzékeny jelenet nélkül nem folyhatott le.

E bűnesettel kapcsolatban meg kell még említenünk azt a kölcsönügyletet, mely Pisky László helybeli fűszerkereskedőre nézve épen nem volt kedvező kimeneteli. Korábbi ismeretség alapján Krausz F. Vilmos felkereste üzleti helyiségében Pisky László kereskedőt s kérte, hogy adjon 24 drb. takarékpénztári részvény szelvényeire 1000 korona kölcsönt. Többször elutasította Pisky a kérelmezőt, végre is belement a kölcsönügyletbe s a Bernáth Júlia tulajdonát képező s akkor Krausz F. Vilmos birtokában levő szelvény-ívekre április havában adott 1000 korona kölcsönt, mely később 1200 koronára egészítettet ki. A kamat 6 százalékban állapított meg. Ez a kölcsönösszeg augusztus hó folyamán, tehát a rablógyilkosság havában volt esedékes.

Augusztus hó 12-én vagyis mikor a rablógyilkosságot észrevették, Krausz F. Vilmos ismét felkereste Pisky Lászlót s ilyféleképp szólította hozzá:

— Pisky úr! Látja, ez a szerencsétlen nő felakasztotta magát vagy Isten tudja mit csinált, én tehát Szalay Miklós százasodnak kénytelen vagyok megmondani, hogy a takarékpénztári részvényszelvények itt vannak elzárva.

Pisky László helyeslőleg bólintott s Krausz távozott.

Te ugyan nem igen sokat láttál még a Balaton partján kívül, de annyit én is mondhatok, hogy szép Magyarországot nem cserélném el a félvilágról.

Ha a Balaton így beszélt, képzelhető, hogy az édesanyám mily szeretettel fonta karjait a nyakamba. Hiába! Mindenütt jó, de legjobb itthon. A mi azóta történt, úgy is tudják önök, már t. i. a mit én itthon műveltem. Róttam a sorokat egymásba most már ötödik hete. Jól irtam-e, rosszul-e, — nem én vagyok hivatva megírni. A kívül beszéltem eddig lapom nagyszámú olvasói közül, az mind szóba hozta és őszintén — szerénytelenség nélkül legyen mondva — bevallotta, hogy ő még ily gyönyörű útleírás világéletében nem olvastott.

Hát ezt én természetesen tartom, és örömmel konstátálom, hogy senki vissza nem küldte a lapot azért, mert útleírásaim bennefoglatlanak, össze se szódt más, csupán Ch. és egyszer R. barátom, azért, hogy lelepletem őket. Ezek majdnem megverték, de csak akartak, mert én nem félek tőlük. Annyi bizonyos, hogy az én helyzetem legkellemesebb volt. Ugy beszéltem és olyanokat mondtam el akár róluk is, a mi nekem tetszett és ők kénytelenek mindazt zsebrevágni. Hova appellálnak? Egyszerűen nem teszem ki a soraikat, hiszen a saját nagy hatalom.

És most alázattal köszönöm a szíves béke-tűrést, a miért végighallgatni kegyesek voltak és megengedték, hogy írásaimat összeszedvén, újra végigélvezhettem azt a szépséges utazást, a mely vén korom emlékei között is a legszebbek, legelőkelőbbek és legkellemesebbek közé fog tartozni.

Bilkei Ferenc.

A következő napon Szalay Miklós honvédszázados kereste fel Piskyt s kijelentette, hogy a takarékpénztári részvény az ő, illetve neje és gyermekei tulajdonát képezi s a meggyilkoltat csak a holtiglani haszonélvezet illette. Kérte a szelvényeket oly hozzáadással, hogy azokért egy krajcárt sem hajlandó fizetni, sőt a peres eljárástól sem idegenkedik.

Pisky László kereskedő, nehogy e kölcsönügylet peres eljárás tárgyát képezze, de állítólag azért is, hogy a kiskorúak anyagi károsodásnak kitéve ne legyenek, e kijelentés kíséretében adta vissza a szelvényeket:

— Az élet iskolájában ismét tanultam.

Igy adta elő a tényállást Pisky László kereskedő. S hogy némi világitásba helyezjük az ügyet, meg kell jegyeznünk, hogy a szelvény köpeny nélkül vagyis a részvény nélkül soha sem volt elfogadható zálogtárgy s így Pisky László kereskedő bizonyos mértékig könnyelműen ment bele a kölcsönügyletbe, mert a részvény Szalay Miklós százados birtokában van.

Egy dolgon nagyon csodálkozunk: Pisky László kereskedő, a ki munkás életének keresményét nagyon is megbecsüli, egy törvénybe nem ütköző kölcsönügyletben miért mondott le hirtelen 1200 koronáról!

Megengedjük, hogy egy olyan tekintélyes, vagyonos kereskedő, mint éppen Pisky László a a kölcsönnyújtásoktól igen gyakran nem szabadulhat, abban sem kételkedünk, hogy nevezett talán szívesen segít anyagilag megszorult helyzetben levő embertársain; ámde éppen az ő kereskedői tekintélyével nem tartjuk összeegyeztethetőnek, hogy valóságos kis fiókbankot nyitván tőkét oly módon kamatoztatja, mely mód többé-kevésbé talán a hatóságilag engedélyezett zálogintézetek hatáskörébe tartoznék.

UJDONSÁGOK.

— Az iskolaév kezdetén. Szokatlanul élénk a város képe. Napbarnított, piros pozsgás fiúk és leányok verődnek csoportokba s a jó falusi élet örömeiről, a holdog nagy vakációról beszélnek untalan. A mamák és papák pedig dagadt bugyellárisuk gyors apadásán sóhajtoznak, mert bizony hazánkban a tandíj, beiratási díj, tankönyv nagyon sokat emészt fel.

Itt említtük meg, a mit már egy alkalommal jeleztünk, hogy az elhunyt Török Konstant helyett a helybeli főgimnáziumhoz dr. Vargha Damján helyeztetett át Egerből tanárnak, a ki jeles képzettségéről már bizonyoságot tett, a midőn az Akadémia egy, a középkori kodexekről írt munkáját pályadíjjal tüntette ki. Új tanárok még a gimnáziumban: Károly Ignác, Bándy Bolzszár és Polgár Iván zirc-cist. rendtagok.

— Az Öltáregyesület szent miséje — a jövő vasárnap — szeptember 7-én d. c. 10 órakor a szeminariumi templomban fog bemutatni a Mindenhatókat.

— Főispán — mint cséplő-gazda. Lits Gyula volt orsz. képviselő, jelenleg Hont- és Nógrád-megyék főispánja teljes életében üres szalmát szokott csépelni. és mégis szokatlanul kisérgette a szerencse. Most a két vármegye főispánja újabb dologra vállalkozott, a mi aligha egyeztethető össze a főispáni méltósággal. Litsnek tudvalevőleg Battán van a birtoka s mint jó gazda, a cséplést a saját tulajdon gőzgépjével végezteti. Ámde, hogy a masina jövedelmezzen is, ügynökökkel járatta be a vidéket, a kik sorra járták a gazdákat, hogy részért a főispán ural, illetve annak

a masinájával csépeltesse ki a gabonát. Nem is volt eredménytelen az ügynöki hűzálás, mert a főispán ur masinája már két hete pöfékel pl. Ercsiben s ha végezte dolgát, odaszól a gazda az ő napzámosságainak, hogy először a Lits Gyula részét mérjék ki, mert hát az mégis csak nagyobb ur valamivel, mint a többi munkás. És míg a főispán ur a gabona-részekből majd kielégíti az ő nagyuri igényeit, addig az ercsi-i két gépész, a kik ezzel szokták megkeresni kenyérüket, talán a községhez fognak fordulni segélyért, mert a főispáni pályatárral nem bírva ki a konkurenciát, a tére kenyér nélkül maradnak családjaikkal együtt. Aztán pedig ha kitavasodik, kimehetnek Amerikába, Lits Gyula főispán úr pedig valamelyik kivándorlási kongresszuson fejtegetheti a kivándorlás okait. Ha akarja, elmondhatja a saját esetét is, mert az egyik ercsi-i gépész ajánlott levelében kérte meg a főispán urat, hogy ne vegye ki a kenyeret a szájából. Erre persze rá sem hederített. Nem tudjuk, az adókövető bizottságnak volt-e tudomása arról, hogy Lits Gyula főispán nemcsak földbirtokos, hanem cséplőgazda is. Engedjék el a szegény gépészek adóját, fizetessék meg a főispánal a gabonarészt ő vitte s viszi el.

— Párbaj. A becsületreparációnak ez a középkori módja még mindig talán követőkre s a társadalom csak akkor látja jónak szót emelni az ellen, ha egy-egy halálos kimenetelű verekezésben nem a tulajdonképeni vétkes veszi el büntetését. Az illetékes hatóság pedig csak a legritkább esetekben teljesíti kötelezettségét, preventív intézkedésével a büntető törvénykönyvbe ütköző cselekményt meggátolni nem iparkodik. Az alábbi esetben sem tette. Augusztus 29-én d. e. 10 óra tájban Fényes László a „Székesfehérvár” felelős szerkesztője a Nádor-utcán a Kereskedelmi bank épülete előtt szemközt találkozott Pláner Bódog jogszigoróval. Fényes László a falmentén tért ki Pláner Bódog elől, ki eközben meglökte és utána oly erős kifejezést használt, melyet Fényes László nem kevésbé erős kifejezéssel viszonozott, sőt az őt ért sérelem folytán még aznap Tóth Artur szerkesztő és dr. Krausz Zsigmond ügyvéd megbizottjai által lovagias elégtételadásra hívta fel. Pláner Bódog megbizottjai gyanánt Szilágyi Béla honvéd főhadnagy és dr. Steiner Jákó ügyvédet nevezte meg, kik azután Fényes László megbizottjaival kétszeri golyóváltásban s utána végki-merülésig tartó kardpárbajban állapotok meg. A párbaj augusztus 31-én reggel 7 órakor folyt le. A katonai lövölde mögötti pisztolypárbaj sebesülés nélkül végződött, a hadakozó felek a polgári lövészkert tánctermébe mentek, hogy karddal folytassák a harcot. A párbajt itt is Tóth Artur vezette. Orvosok voltak: Fényes László részéről dr. Frisch Adolf, Pláner Bódog részéről dr. Gerber Károly. Az első csapás után Fényes László a két szem között az orrán kapott vágást, mire a megbizottak a párbajt befejezettnak nyilvánították. A felek nem békültek ki.

— Hasi hagymáz. A Gárdonyi községhez tartozó Dinnyés pusztán a hasi hagymáz rohamosan terjed. Az óvintézkedés megtételét.

— A székesfehérvári polgári dalkör e hó 1-én tartotta II-ik rendes évi közgyűlését, Fekete Géza elnök vezetésével. Az elnöki megnyitó után a titkári jelentést olvasták fel, a mely szerint a dalkör a múlt évi közgyűlés óta 1 gyászestnél és 8 nyilvános hangversenyen működött közre. Az évi bevétel 566 kor. 84 fillér, a kiadás 344 kor. 12 fillér volt. A tisztikar és a választmány a következőképp alakult meg: elnök Fekete Géza, I. alelnök Körösy Gyula, II. alelnök Kiss Antal, titkár Steinmetz Ferenc, pénztáros Hollósy Ferenc, I. ellenőr Vida Ferenc, II. ellenőr Stummer Károly, karmester Medgyessy József. Választmányi tagok: Réthy Ferenc, Wekerle Ferenc, Sándorovits János, Liszt Ulrich, Koháry József, Kiss Antal, Doucha Ferenc, Schwalb Viktor, Kálóczy Gyula, póttagok Stummer Károly, Kostyelik József, Kováts József, Baly József. — A dalkör Kossuth Lajos születése századik évfordulóját saját körében ünnepli meg.

— Szándékos-e avagy csak véletlen. A Budapestről tegnap éjjel érkező személyvonat utasait könnyen érthette volna szerencsétlenség. A vasuti műhelyen kívül eső távjelző átjárónál ugyanis a sineken néhány kő s egy ruhával és több vas házieszközzel teit láda volt, a mit a vonatvezető nem vett ugyan észre, szerencsétlenség azonban még sem történt, keresztül gázolt a tárgyakon a vonat. Gyanússá teszi a dolgot az a körülmény, hogy a távjelző földattati drótnának védő cement lapja is több helyütt fel volt szakítva s így nincs kizárva, hogy gonosz kéz munkája forog fenn. A rendőrség megindította a nyomozást, a mi azonban eddig eredményre nem vezetett.

— Megfelebbezett határozat. Megirtuk annak idején, hogy a közgyűlés Say Ferenc építész bizta meg a gyalogsági laktanya építési ellenőrének. Wajer György a határozat ellen felebbezést adott be. A felebbezés indoklásául felhozta, hogy Say volt a tervező, pályázott is a munkára s így ő ott ellenőrnem lehet. A felebbezés alig vezet a határozat megváltoztatására, egyet mégis elérteve Wajer: nagyon is kedvében járt a polgármesternek.

— Zeneiskola. Hermann Ede zeneleánárnak 14 év óta fenálló zeneiskolájában: Sz. István-utca 3. sz. a., a beiratkozások megkezdődtek. A jó hírnének öröndő zeneiskolának külön ének, hegedű, fuvola és gordonka tanszaka van. Tandíj hetenként 3 órával havonta 5 fnt. Külön-órakra is lehet előjegyezteni. Beiratási díj nincs.

— Elgázolás. Stermoczky Imre apáca-utca 6. sz. alatti lakos, sütő-mester 5 éves Pistikája kinn játszott ma reggel a ház előtt, az utca porában, mignem egy hatalmas sikoly figyelmeztette a szülőket a kis gyermek veszedelmére. Egy arra menő székér ugyanis keresztül gázolt a kis gyermekre, a ki több helyen szenvedett ugyan sérüléseket, állapotja azonban nem aggasztó. A gyermek sebeit dr. Palánszky Miklós ker. orvos kötözte be. A vigyázatlan kocsiist mindaddig nem sikerült kinyomozni.

— Légy a sörben. Varga István vendéglős a Dréher-féle söraktárban szerzi be sörszükségletét. A napokban néhány üveg sörben legvet találtak s mikor a kocsiistal ki akarta a sört cseréltetni, az kijelentette, hogy semmi esetre sem cseréli ki, máskor nézze meg a sört az átvételnél. Varga nem is volt rest, tegnapelőtt minden üveg sört megnézett s három üveg sörben ismét legvet talált. Nem is vette ezeket át, mire Hoffmann Adolf, a Dréher-söraktár kezelője kijelentette, hogy ha nem fogadja el, nem kap nála sört. Varga István vendéglős erre a Hagenmacher söraktárt kereste fel, hogy sörszükségletét beszerezze s legnagyobb meglepetésére ezt a választ kapta: Menjen oda, a hol eddig vásárolt! A kartell tehát még mindig fennáll a sörösök között s valóban kíváncsiak vagyunk, meddig tűrik még a vendéglősök a söraktárosok tarthatatlan önkényét! Nagyon kár az ilyen eseteket a közegészségügyi hatóságnak be nem jelenteni. Már egy alkalommal rámutattunk a sörösök nem éppen ildomos eljárására, de a mi vendéglősöknek akkor is gyengéknék bizonyultak érdekeik megvédésére s így nincs remény, hogy ilyen esetben is képesek magukat megvédeni.

— Marakodó lakótlarsak. F.-Battányból írják lapunknak, hogy f. hó 1-eje óta két régi lakótársról beszél a falu népe. Gombos Gyula az egyik, Szabó János a másik s a mióta megbomlott a béke közöttük, csak alkalomra volt szűkség, hogy tetlegességre kerüljön a sor. Ez történt meg 1-én. Összeszólalkoztak s mert Gombos gyengébbnek érezte magát, szobájába zárkózott, mire Szabó a feleségével meg az anyósával rátorította az ajtót s alaposan helybenhagyta ellenfelét. Gombos magánlak-megsértés és könnyű testi sértés miatt emelt panaszt.

— **Hirdetmény.** Az 1903. évre összeállítandó legtöbb adófizetők (virilisek) névjegyzéke alapját képező adóhivatali kimutatás a helybeli magy. kir. adóhivatal által a városi hatósághoz beterjesztetvén, melőlt az igazoló választmány az összeállítás körüli munkálatait megkezdené, ezen kimutatás 8 napon át a város jegyzői hivatalába (városház, I. emelet 7 ajtó) közszemlére kitétetni rendeltetett. Ezen intézkedést az 1886. évi XXI. t.-c. 25. §-a rendelkezésével képest oly felhívással hozom tudomására a közönségnek, miszerint jelen névjegyzék az említett hivatalos helyiségben, szükött hivatalos órák alatt bármikor betekinthető s az ellene netán fennforgó észrevételek, vagy felszólalások folyó évi szeptember 13-ig bezárólag a tanácsi íktató hivatalba lesznek beadandók. — Sz. Fejérvár, 1902. évi szeptember 3-án. — *Tóth István, főjegyző.*

— **Halálos esés.** Az ercsi urodalomban a cséplés folyamán Gyuricza Ferenc napszamos oly szerencsétlenül esett le a kazalról, hogy halálosan megsbesült. Lakásán ápolják.

— **Új telefonelőfizetők.** Az itteni távbeszélő-hálózatba újabban a következők kapcsolattak be: 110. sz. a. Gerenday Gyula; 127. sz. a. Tegla-gyár (Özv. Mann Józsefné); 131. sz. a. Dr. Friss Adolf; 132. sz. a. Gróf Battyhány Lajos (Szababattyány).

— **Jubileumi zárandoklat Lourdesba a Szent-Rózsafüzér ünnepére.** Kompánék József esperes-plebános s Kada Mihály plebános főtisztelendő urak lelki vezérlete alatt Budapestről zárandoklat indult 1902. szept. 28-án. Visszatérés október 15-én. Utirány: Budapest—Zágráb—Fiume—Szt. Péter—Cormons—Mestre—Milano (tartózkodás), Genua—Nizza (tartózkodás), Lourdes (4 napi tartózkodás), Toulouse, Marseille (tartózkodás), Milano—Mestre Cormons—Sz. Péter—Fiume—Budapest. — Jelentkezni lehet szeptember 10-ig a lelki vezetőknél. Ugyanott részletes programok is kaphatók. Kompánék József, esperes-plebános, a Pro Ecclesia et Pontifice, pápai érdemkereszt tulajdonosa Nagy-Sztrícén (Trencsénmegye). Kada Mihály plebános. a „Benemerenti“ pápai érdemkereszt tulajdonosa Sz. Endrén, Bpest mellett, a zárandoklat vezetői.

— **Állategészségügy.** Martonvásáron a sertés-orbánc járványszertileg fellépett, Sárogeszen pedig a sertésvész megszűnt. Mindkét helyen megtették a hivatalos intézkedések.

A kiscgazdák érdeke.

Az alábbi panaszos sorokat az állategészségügyi hatóságok szives figyelmébe ajánljuk: Tekintetes Szerkesztőség!

Az állategészségügyi gondozása igen fontos teendője az illetékes felsőbb fórumoknak, mert természetesen óriási nemzetgazdasági töké forog kockán, melytől nemcsak a nagy gazdaságot, hanem a nemzet zömét képező kiscgazdák existenciája is függ.

Köz tudomásu dolog, hogy a sertésvész hazánkban az utóbbi időben mily tetemes károkat okozott ugy az urodalmaknak, mint a kiscgazdáknak. Iparkodott is ezen amennyire lehet a sertés-zárlat által segíteni az adminisztráció. Napról-napra olvastuk a hírlapokban, hogy ez meg amaz a község iniciálva levén, rá a zárlat elrendeltetett, a mi azt jelenti, hogy azon község területéről a sertés el nem szállítható.

Mindez rendjén volna, és szó sem férne hozzá ha valóban be is tartatnék.

De mit tapasztalhatunk nem is olyan nagyon ritkán! Azt, hogy az inficiálnak találtatott és hivatalosan lezárt községek területéről a nagy urodalmak százszámra szállítják el különleges pas-partouval a sertésekét, míg a kis gazda a község előjáróságára levén utalva, passzust nem kapván, nem viheti piacra egészséges sertéseit.

Hát hol itt az osztó igazság, az a folyton

hangoztatott dicső törvény előtti egyenlőség! Az a nagytökevel dolgozó urodalom, keresztülviheti azt, hogy a különféle hivatalokon keresztül engedélyt kap az elszállításra, kiviszi az állatorvost, ez kiállítja a visum repertumot és a sertések mennek. Ez természetesen sok utánjárással és bizonyára költséggel is jár, a mit persze a nagy töké könnyen visel. De mit szóljon a száz meg száz kiscgazda, aki szintén eladni akarna, hisz az utánjárás és a költségek nemcsak az esetleges hasznót, de a sertések árát is felemésztének. Aztán az is kérdészámba jön, vajjon kérése figyelembe vétetnék-e?

Hogy ez a dolog így rendjén volna, alig hihető. Annak a kiscgazdának a vállait épen olyan söt sokszor nagyobb — mértékben nyomja a közterhek viselése, mint a nagy vagyonnal rendelkező uraságokét, méltányos volna tehát, ha hasonló elbánásban részesülne.

Nem az irigység, hanem az önfentartási ösztön iratja velem e panaszos sorokat, felhívni akarván az illetékes tényezők figyelmét ezen abnormalitásra, hogy valamiféle orvoslást keressenek rá, mert manapság amint látszik: quod licet Jovi, non licet bovi!

Egy kiscgazda.

IRODALOM.

Római katolikus szerlartástan Irta *Gerely József.* — E tankönyv most hagyta el a sajtó háromféle terjedelmű kiadásban s 68 fametszeti képpel. A nagy kiadás a középiskolák, képzők, a közép kiadás a polgári, a kis kiadás pedig a népiszkolák részére készült. A kisebb kiadások szövege a nagyobbban szóról-szóra bennfoglaltatik, a mit nem tudunk eléggé dicsérni, mert óriási könnyebbség a tanulóra, ha ugyanazt, a mit egy alsóbb rendű iskolában már megtanult, nem kell újra egészen más szövegezésben elsajátítani. Ez nagy idő- és munkamegtakarítás, a mit szerző — úgy látszik — mindjárt ki is használt, a mennyiben tankönyvei jóval bővebbek a hasonló fokon használatos szerlartástanoknál. Nincs benne semmi fölösleges, sőt talán a stílus nagyon is tömör, szükszavú; másrészt a szerző oly ügyesen rendezte el s osztályozta pontokban szedve az anyagot, különválasztva a szükségeset a hasznostól s ezt a megemlétséreméltőtől, hogy a tanár vagy hitoktató minden körülményesebb ki-jegyzés nélkül annyit vehet föl, a mennyit a helyi körülmények megengednek. Egyáltalában elmondhatjuk, hogy kevés tankönyv fordult meg kezeink között, mely annyi jó tulajdonsággal lepett volna meg, mint ezek a Gerely-féle szerlartástanok. Nagy alaposággal készült, fontos munka. A főtisztás és kidolgozás logikus, könnyen áttekinthető. A fejezetek élén röviden, vé-lösen körvonalozza a tárgyat, pontosan határozza meg a fogalmakat, és ismétlést nyújt a katelikizmusnak vonatkozó anyagából. Magyazatai igen józanok és helyesek. A szöveg szélére nyomott tárgyjelzések kitünő fonalat adják a tartalomnak. Általános tetszésre fog találni néhány újítás, melyeket eddig még egy szerlartástani tankönyvben sem láttunk. Ilyen a szentmise-szöveg magyar nyelven s a minisztráció. Fametszeti képei szépek, tiszták, számosak és a mi nevezetes, a szöveg közé vannak ékelve. Nyelvezete világos és igazán magyaros, a mi Gerely tankönyveinek már ismert tulajdonsága. Melegen ajánljuk e tankönyveket a hittanárok s hitoktatók figyelmébe. A nagy kiadást pedig különösen ajánljuk olvasásra felnötteknek, kik a római Egyház szerlartásairól rövid, de alapos fölvilágosításokat óhajtanak nyerni. A három tankönyvet a Szent-István-Társulat adta ki, nyomdájának jól ismert gondosságával. Árúk: a kis kiadás 56 fillér, a közép 1 korona 40 fillér, a nagy 1 korona 80 fillér.

Üzlet- és lakás-változtatási értesítés.

A n. é. helyi és vidéki közönség szives tudomására hozom, hogy üzlet- és lakásomat Vásár-tér 17. sz. házból Zámoly-utca I. sz. házba helyeztem át.

Kérem a n. é. közönség becses megrendeléseit a jövőben is

mely tisztelettel

Bürgermeister György,
városi kutmester.

Egy, a Budai-út mentén levő 7 (hét) oktályos szőlő szabad kézből eladó.

Bővebb felvilágosítást a lapunk kiadóhivatala nyújt.

KÖRÖSY GYULA

épület- és bútor-asztalos.

Van szerencsém a n. é. közönséget értesíteni, hogy Jókai-utca 10. sz. alatti üzletemet a Távirda-u. 17. sz. alatti saját házamba helyeztem át. A közönség további pártfogását ez alkalmammal is kérem

Körösy Gyula.

Hirdetések

a „Fejérmegyei Napló“

részére

jutányos áron felvétetnek a

kiadóhivatalban

Szent-István-tér I.